

คำวินิจฉัยของ นายชวน หลีกภัย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕/๒๕๕๒

วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ศาลจังหวัดหล่มสัก ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (บริษัท หล่มสักเมืองใหม่ จำกัด กับพวก) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด ณ วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๖ เป็นประกาศที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ๙ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

กระทรวงยุติธรรมมีคำร้องลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ว่า ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๔๒๑/๒๕๕๑ ระหว่างธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) โจทก์ บริษัท หล่มสักเมืองใหม่ จำกัด ที่ ๑ กับพวก รวม ๔ คน จำเลย ขอให้ยกฟ้องจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดหล่มสักว่า ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๖ ที่ให้ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้กำหนดอัตราดอกเบี้ยได้เองตามอำเภอใจ ซึ่งเป็นอัตราสูงสุดของธนาคารพาณิชย์หลายอัตรา ไม่มีกฎหมายรับรองและขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๐ เพราะประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยมิได้ผ่านกระบวนการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา และเป็นการเลือกปฏิบัติ ศาลจังหวัดหล่มสักส่งความเห็นโต้แย้งมายังกระทรวงยุติธรรมเพื่อส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญ

ความเป็นมา

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) โดยนายสุริยะ วิชัยดิษฐ์ ผู้รับมอบอำนาจ เป็นโจทก์ฟ้องบริษัท หล่มสักเมืองใหม่ จำกัด ที่ ๑ บริษัท เมทาเพอร์ค อินเตอร์เนชั่นแนล กอล์ฟ แอนด์ รีสอร์ท จำกัด ที่ ๒ นายประสม ประคุณศึกษาพันธ์ หรือประคุณสุขใจ ที่ ๓ นางรัชนิกร หรือจรรุภา ประคุณศึกษาพันธ์ หรือประคุณสุขใจ ที่ ๔ จำเลย ขอให้ยกฟ้อง กู้เบิกเงินเกินบัญชี อ่าวล ค้ำประกัน บังคับจำนอง เป็นคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๔๒๑/๒๕๕๑ คดีอยู่ในเขตอำนาจของศาลจังหวัดหล่มสัก

ข้อเท็จจริงมีว่า โจทก์เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทมหาชนจำกัด มีวัตถุประสงค์ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ฯลฯ จำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ มีฐานะเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด จำเลยที่ ๑ ได้รับสินเชื่อจากธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาหล่มสัก รวม ๔ ประเภท คือ กู้เบิกเงินเกินบัญชี เงินกู้ อ่าวล ค้ำประกัน โดยได้ขอกู้เบิกเงินเกินบัญชีในบัญชีเดินสะพัดของจำเลยที่ ๑

รวมสามครั้ง ในวงเงิน ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท และจำนวน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท รวม ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ขณะทำสัญญาโจทก์เรียกเก็บดอกเบี้ยและส่วนลดสำหรับลูกค้าทั่วไปอัตรา ร้อยละ ๑๕.๗๕ ต่อปี และสำหรับลูกค้าผิคนัดเงื่อนไขอัตราร้อยละ ๑๘.๕ ต่อปี ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ ภายใต้ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง เกี่ยวกับการกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่อง ดอกเบี้ยและส่วนลด ตามที่โจทก์จะประกาศเป็นคราว ๆ

ต่อมา จำเลยที่ ๑ ได้กู้เงินจากธนาคาร ฯ สาขาหล่มสัก เป็นจำนวนเงิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท จำเลยที่ ๑ ยอมเสียดอกเบี้ยให้โจทก์ในอัตราสูงสุดสำหรับลูกค้าทั่วไปที่โจทก์กำหนดภายใต้ประกาศ ธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด แต่หาก ผิดเงื่อนไขจะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดผิดเงื่อนไขแทนอัตราดังกล่าว ขณะทำสัญญาอัตราสูงสุด ร้อยละ ๑๕.๕๐ ต่อปี และอัตราสูงสุดผิดเงื่อนไขอัตราร้อยละ ๑๘.๕ ต่อปี

นอกจากนี้ จำเลยที่ ๑ ได้ขอให้โจทก์อ่าวัดและหรือรับรองตัวสัญญาใช้เงินรวม ๑๒ ฉบับ ซึ่งจำเลยที่ ๑ เป็นผู้ออกตัวให้แก่ลูกค้าของจำเลยที่ ๑ โดยจำเลยที่ ๑ สัญญาว่าหากโจทก์ได้รับความเสียหายเนื่องจากการอ่าวัด และหรือรับรอง หรือในกรณีโจทก์ได้รับชำระเงินเมื่อถูกเรียกเก็บเงิน ตามภาระที่ได้กระทำไป จำเลยที่ ๑ ยอมชำระคืนให้แก่โจทก์พร้อมดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดที่ประกาศ ของธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด และจำเลยที่ ๑ ได้รับวงเงินค้ำประกันของโจทก์ต่อลูกค้าของ จำเลยที่ ๑ ภายในวงเงิน ๕,๐๕๗,๒๑๓.๖๑ บาท โดยจำเลยที่ ๑ สัญญาว่า หากโจทก์ได้รับความเสียหายใดๆ หรือในกรณีที่โจทก์ได้รับชำระเงินเมื่อถูกเรียกร้องหรือเรียกเก็บเงินตามภาระที่ได้กระทำไป จำเลยที่ ๑ จะชดใช้ให้แก่โจทก์จนครบถ้วน และจำเลยที่ ๑ ยอมเสียดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดตามที่โจทก์ ประกาศกำหนด ภายใต้ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติ ในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด

จำเลยที่ ๒ ได้จัดหาหลักประกันแก่โจทก์ เป็นห้องชุดรวม ๗ ห้องของอาคารเลขที่ ๑ ชื่ออาคารชุดเมทาเทนพาร์คแบบบานชื่น ตั้งอยู่บนโฉนดที่ดิน เลขที่ ๘ ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ต่อมา จำเลยที่ ๒ ได้เพิ่มวงเงินจำนองอีกสองครั้งรวมเป็นจำนวนเงิน ๖,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยจำเลยที่ ๒ ยอมเสียดอกเบี้ยทบต้นให้โจทก์ในอัตราสูงสุดตามที่โจทก์ประกาศเรียกเก็บจากลูกค้า ทั่วไป ขณะทำสัญญาอัตราร้อยละ ๑๕.๕ ต่อปี และหากผิดเงื่อนไขอัตราร้อยละ ๑๘.๕ ต่อปี ต่อมา จำเลยที่ ๒ ได้นำที่ดิน น.ส. ๓ ก เลขที่ ๑๓๘๖ ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ พร้อมสิ่งปลูกสร้างจดทะเบียนจำนองไว้กับโจทก์เป็นเงิน ๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท ต่อมา ขอเพิ่มวงเงินอีกเป็น ๑๗,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยยอมเสียดอกเบี้ย ในอัตราสูงสุดตามที่โจทก์ประกาศเรียกเก็บจากลูกค้าทั่วไป

ขณะทำสัญญาอัตราร้อยละ ๑๕.๕ ต่อปี และหากผิดเงื่อนไขอัตราร้อยละ ๑๘.๕ ต่อปี และจำเลยที่ ๒ ได้นำห้องชุดอีก ๕ ห้องของอาคารชุดเดียวกันกับที่เคยจดจำนองไว้ มาเพิ่มวงเงินจำนองอีกเป็น ๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท ยอมเสียดอกเบี้ยทบต้นให้โจทก์ในอัตราสูงสุดตามที่โจทก์ประกาศเรียกเก็บจากลูกค้าทั่วไป ขณะทำสัญญา อัตราร้อยละ ๑๕.๕ ต่อปี และหากผิดเงื่อนไขอัตราร้อยละ ๑๘.๕ ต่อปี

จำเลยที่ ๓ และจำเลยที่ ๔ ได้ทำสัญญาค้ำประกันการชำระหนี้ของจำเลยที่ ๑ อย่างลูกหนี้ร่วม หนี้กู้เบิกเงินเกินบัญชีของจำเลยที่ ๑ เพียงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๐ แสดงยอดหนี้รวมต้นเงิน และดอกเบี้ยเป็นจำนวนเงิน ๑๓,๘๕๘,๔๑๔.๖๒ บาท เกินวงเงินที่โจทก์อนุญาตไว้มาก หนี้เงินกู้จำเลยที่ ๑ ชำระครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ ยังก้ำชำระต้นเงินและดอกเบี้ยรวมเป็นเงิน ๕,๒๗๖,๘๗๒.๖๔ บาท หนี้อาวัลทั้งสิบสองฉบับเป็นเงิน ๔,๘๗๖,๑๐๒.๖๑ บาท หนี้ค้ำประกัน ซึ่งจำเลยที่ ๑ ผิดสัญญาซื้อขายทำให้โจทก์ในฐานะผู้ค้ำประกันต้องจ่ายเงินให้คู่สัญญาของจำเลยที่ ๑ รวมต้นเงินและดอกเบี้ยอีก ๕๓,๒๑๓.๘๐ บาท นอกจากนี้ จำเลยทั้งสี่ยังต้องรับผิดชอบใช้เบี้ยประกันภัยหลักประกันของจำเลยที่ ๒ อีกจำนวน ๑๒,๑๕๐.๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ย

โจทก์ขอให้ศาลบังคับจำเลยทั้งสี่ร่วมกันชำระหนี้แก่โจทก์เป็นเงินจำนวน ๒๕,๔๒๕,๖๕๐.๗๘ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๕.๗๕ ต่อปีของต้นเงิน ๒๑,๓๔๘,๔๗๘.๘๖ บาท หากไม่ชำระให้ บังคับจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างและห้องชุดรวมสิบหกห้อง รวมตลอดทั้งยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลย ทั้งสี่ออกขายทอดตลาดนำเงินชำระหนี้โจทก์จนครบถ้วน

จำเลยให้การต่อสู้คดีหลายประการ และได้ต่อสู้คดีในประเด็นที่ว่า การคิดดอกเบี้ยระหว่างผิดนัดของโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย ซึ่งโจทก์ก็ได้แถลงคัดค้าน

ต่อมา จำเลยให้การต่อสู้คดีว่าการคิดอัตราดอกเบี้ยของโจทก์ไม่ชอบเพราะขัดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๒๓ ตามมาตรา ๑๔ และมาตรา ๔ ตามลำดับ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด ฉบับประกาศ วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๖ ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะฝ่าฝืนพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวข้างต้น โดยประกาศ ฯ ฉบับดังกล่าวให้ธนาคารพาณิชย์กำหนดอัตราดอกเบี้ยได้เองตามอำเภอใจจึงปรากฏอัตราดอกเบี้ยสูงสุดหลาย ๆ อัตราของธนาคารพาณิชย์ นอกจากโจทก์จะคิดดอกเบี้ยผิดนัดเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดแล้ว ยังเป็นการประกาศอัตราดอกเบี้ยที่ไม่มีกฎหมายรับรองหรือขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๖๕ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับดังกล่าวไม่ผ่านสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมาก่อนจึงขอให้ศาล

จังหวัดหล่มสักการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราวและขอให้ส่งคำโต้แย้งนี้มายังศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคแรก บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย บังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเอง หรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติ มาตรา ๖ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณา พิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

คำร้องนี้ ศาลจังหวัดหล่มสักส่งความเห็นโต้แย้งของจำเลยในคดีว่าประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ฯ ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้ดำเนินการได้ตามข้อ ๑๐ ของ ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ มีประเด็นปัญหาเบื้องต้นว่า ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ฯ ฉบับที่อ้างถึงในความเห็นโต้แย้งของจำเลยเป็นบทบัญญัติ แห่งกฎหมายตามนัยมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญหรือไม่

ประเด็นปัญหานี้ ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๔๒ แล้วว่า ประกาศธนาคาร แห่งประเทศไทย ฯ ฉบับนี้ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามนัยมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ เพราะ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ฯ ฉบับนี้ได้ ออกโดยองค์การที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ ดังนั้น กรณีจึง ไม่เข้าหลักเกณฑ์ในมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ ไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าประกาศ ฯ ฉบับนี้ขัดต่อบท บัญญัติใดของรัฐธรรมนูญหรือไม่ วินิจฉัยให้ยกคำร้อง

ส่วนประเด็นที่จำเลยต่อสู้ว่าประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ฯ ฉบับนี้ไม่ชอบด้วยกฎหมาย สองฉบับ กล่าวคือ ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๔ และพระราช บัญญัติว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๒๓ มาตรา ๔ นั้น ในคำวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๔๒ ได้วินิจฉัยว่าประเด็นปัญหาประกาศ ฯ ขัดต่อกฎหมายหรือไม่ ไม่อยู่ใน อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ

ในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๔๒ ข้าพเจ้าเป็นเสียงข้างน้อย มีความเห็นว่า ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติย่อมเป็นส่วนหนึ่งของ กฎหมายและมีผลบังคับใช้เป็นการทั่วไป อย่างไรก็ตาม ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนด ให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องอัตราดอกเบี้ยและส่วนลด ฉบับลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๖ นั้นเป็น ประกาศ ฯ ที่ขัดต่อกฎหมาย ไม่มีผลบังคับใช้ และเมื่อประกาศ ฯ ฉบับนี้ไม่มีผลบังคับใช้จึงไม่มีเหตุ ให้ต้องวินิจฉัยว่าประกาศ ฯ ฉบับดังกล่าวขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือไม่ จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

ส่วนความเห็นโต้แย้งเกี่ยวกับมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญนั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๔๒ แล้วว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ใช่กรณีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลหรือฐานะทางเศรษฐกิจ และไม่ใช่อุปสรรคความเสมอภาคตามมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญที่จำเลยในคดีจะยกขึ้นต่อสู้ได้ ซึ่งข้าพเจ้าก็ได้ให้เหตุผลและมีคำวินิจฉัยในประเด็นนี้ในทำนองเดียวกัน

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๔/๒๕๔๒ และที่ ๕/๒๕๔๒ มีผลผูกพันตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๘ ซึ่งบัญญัติว่า “คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพัน รัฐบาล คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ”

ดังนั้น กรณีศาลจังหวัดหล่มสักส่งความเห็นโต้แย้งของจำเลยในคดีนี้มายังศาลรัฐธรรมนูญ ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ข้าพเจ้าจึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

นายชวน์ สายเชื้อ
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ